

Prinsen och jag

Det ingen ser

Den 17 oktober slog jag mig ner i soffan efter en jobbig och intensiv vecka. Jag satte på Tv:n och gick in för att titta om det var något intressant, och värt, att titta på. Hellenius hörna gick på TV4, men det var inte David Hellenius som fångade mitt intresse. Det var hans gäst, prins Carl Philip. Jag tittade dock inte vidare bara för att han är snygg att titta på, utan för att jag insåg att vi har något gemensamt. Vi båda har något *ingen ser* men som vi själva märker av väldigt tydligt. Prinsen och jag har dyslexi.

Efter att ha tittat på programmet började mina tankar flyga iväg. Prinsen berättade om sitt liv och om sin dyslexi och jag märkte att jag kände igen mig i så många saker han tog upp, i princip allt faktiskt. Jag började fundera på mina egna erfarenheter som dyslektiker och hur min dyslexi har påverkat mig. Det som jag har märkt mest under mitt liv är att jag måste kämpa så mycket mer. Jag måste kämpa för att få längre tid på prov och jag måste kämpa för att förklara för mina vänner när de tycker det är orättvist att jag får längre tid.

Dyslexi syns inte på utsidan, men vore det enklare om det gjorde det?

Jag känner ofta att det finns oklarheter kring vad dyslexi är och vad som gäller för de personer som är dyslektiker. Därför tänkte jag först lägga en grund med fakta så att oklarheter utelämnas. Annika Johansson skriver i sin bok, "Kunskap och vägledning om dyslexi", att dyslexi är en nedsättning i vissa språkliga funktioner, mestadels de fonologiska, språkets ljudmässiga form, som är viktiga för kodning av språket. Det tydligaste tecknet på att man har dyslexi är svårigheter att uppnå en automatiserad ordavkodning vid läsning, men också genom dålig stavning.

Efter att ha läst Annika Johannsons bok kände jag att jag ville få mer kött på benen. Därför läste jag Mats Myrberg, professor i specialpedagogik vid Stockholms universitet, rapport om dyslexi. Myrberg skriver bl.a. att dyslexi är ärftligt, och det kan jag intyga om att det är. Jag ärvde min dyslexi av min mormor. Det finns även mycket hjälp dyslektiker kan få. Myrberg skriver vidare i sin rapport att man t.ex. ska få tillgång till läroböcker som man kan lyssna på, diktafoner som gör att man kan spela in lektioner om man inte hinner anteckna, dataprogram, och man ska även få längre tid på prov. Dyslektiker har även rätt att komplettera muntligt om man haft svårt att få ner sina kunskaper på pappret.

Och nu tillbaka till prinsen och jag. Prins Carl Philip tog upp många exempel jag kände igen mig i. Han tog bl.a. upp ett exempel från klassrummet. När det var högläsning i klassrummet räknade han ut ungefär vilket stycke han skulle få läsa och satt och läste det om och om igen i sitt huvud och lyssnade inte på vad de andra sa, så att han skulle vara förberedd när det var hans tur att läsa högt för hela klassen. Precis så här gjorde jag också och jag trodde faktiskt inte att det var någon annan som gjorde så, men där hade jag fel.

Jag har alltså dyslexi och har fått kämpa mig igenom skolan på vissa plan. Det har aldrig handlat om att jag inte förstår, utan mer att allt jag måste läsa tar så lång tid. Jag är en väldigt strukturerad person och har även lärt mig med åren att jag inte kan sätta mig i sista sekund och läsa en bok, som många i min klass skulle kunna. Dyslexi har aldrig varit ett hinder för mig att lyckas, men jag har ständigt fått kämpa för mina rättigheter som dyslektiker. Jag har ibland känt en viss hopplöshet när allt tar dubbelt så lång tid för mig att läsa. *Ingen ser* eller

vet hur mycket mer tid jag lägger ner på att läsa vissa saker och det är inget problem egentligen, men det blir ett problem när både lärare och kompisar inte förstår. De kan såklart inte förstå allt eftersom att de aldrig kommer att få uppleva hur det känns att ha dyslexi på riktigt, men ibland kan jag få känslan av att de kan göra lite mer. Kanske mötas halvvägs, för jag kan känna rätt ofta att allt ansvar ligger på mig. Om jag inte säger att jag måste få förlängd tid, får jag inte det. Om jag inte säger att jag vill skriva på datorn får jag inte det. Om jag inte säger att jag vill komplettera muntligt får jag inte det. Allt hänger på mig, oavsett vad det handlar om. Som tur är har jag inte stött på så mycket problem, men jag har hört om många andra elevers erfarenheter kring detta och jag blir så upprörd att jag inte vet var jag ska ta vägen när jag hör vad som hänt.

Att jag blir så upprörd leder mig in på ett verkligt exempel jag fick höra om för bara några veckor sedan. I min lillebrors klass hade de precis haft prov om franska revolutionen. En tjej, med dyslexi, i hans klass kände att hon inte hann klart och hade svårt att få ner sina kunskaper på pappret. Detta förklarar Annika Johanson i sin bok, att dyslektiker kan ha svårt att få ner det man tänker på pappret. Som jag nämnde ovan har alla dyslektiker rätt till både förlängd tid på prov och även rätt att både göra prov muntligt men även komplettera muntligt. Denna tjej hade då fått lov av sin lärare att komplettera muntligt och frågade efter varje lektion i tre veckors tid när det skulle bli av. Tre veckor efter det skriftliga provet går tjejen fram till läraren och frågar hur det blir med kompletteringen. Då säger läraren skeptiskt att hon väl kan få komplettera muntligt, men då ska det hända idag. Tjejen säger emot, att hon måste få lite tid att repetera, eftersom det var så länge sedan provet ägde rum. En stor scen skapas i klassrummet, inför alla andra elever, där läraren blir irriterad på tjejen och säger ”Men har du ens dyslexi?”

När jag hörde det blev jag upprörd. Hur kan man ens säga så som lärare, och inför hela klassen dessutom? Man kan inte hitta på att man har dyslexi och man måste göra utredningar för att få diagnosen. Dyslexi är ett handikapp och det kan man inte komma ifrån – men man *ser det inte*. Den här läraren skulle aldrig säga till en person i rullstol att han inte fick ta hissen, eller ifrågasätta att han sitter i rullstol. Han skulle aldrig ställa frågan, som flickan i min lillebrors klass fick, till en rullstolsbunden, ”ursäkta, men är du verkligen förlamad från midjan och ner?”. Det är självklart att den rullstolsbundna mer än gärna hade velat kunna gå på sina ben och vara ”normal” och på samma sätt är det också självklart att både prinsen, jag och flickan inte skulle vilja ha dyslexi, men så är det och det finns inget man kan göra åt saken. Men ska vi då gång på gång behöva förklara oss och även försvara oss för att *ingen ser* vårt handikapp?

Jag känner ibland att jag får blickar och kommentarer kring mina hjälpmedel och det har nog att göra med okunskap. Jag kan ofta få frågor som, ”varför får du förlängd tid på matteprov, det är ju bara siffror?” och ”varför ska du få skriva på datorn, hur kan det göra att du läser snabbare?”. Ibland kan jag känna att vissa kompisar kan tycka att det är orättvist att vi dyslektiker får förlängd tid på prov. De ser inte att vi måste få det för att ha en chans att lyckas. Jag kan tycka att det är lite ironiskt när de klankar ner på våra hjälpmedel. Vi har ju dem för att få *samma* möjligheter som dem att lyckas. Det är inte fusk att alla ska ha samma möjligheter att lyckas. Eftersom att de inte ser vårt handikapp, tror jag det är svårt för dem att förstå vissa saker.

Den 25 oktober skrev ca 70 000 personer högskoleprovet. Inför detta behövde jag göra en massa olika utredningar och få ett intyg för att få mina rättigheter tillgodosedda, även fast jag redan har en dyslexiutredning. Detta leder mig in på tanken om hur mycket extra vi

dyslektiker måste göra för att få de rättigheter vi har rätt till och behöver. Jag håller även på att ta körkort och börjar närma mig uppkörning. Då kom självklart frågan upp om jag ville ha förlängd tid på teoriprovet. Jag kände att jag verkligen behövde det för att känna mig trygg och säker på att jag skulle hinna svara klart på alla frågor. Även till det provet behövde jag ett intyg som skulle skickas in och granskas innan jag fick beviljad rätt till förlängd tid på provet. Jag fick godkänt på båda. Det som verkligen bekymrar mig är att det är en sådan lång och komplicerad process innan man blir godkänd. Först behöver man få en tid hos någon som kan skriva dessa intyg, sedan göra ett antal tester och sedan svara på frågor. Efter det behöver man skicka in intyget, och då återstår ett svar på om man är godkänd eller inte. Detta kan ta upp till flera veckor. Jag är ambitiös och vet att jag måste ha det här intyget för att lyckas på proven, men jag undrar verkligen hur det går för de personer som varken har viljan eller orken att gå igenom denna process.

Jag har alltid fått mycket stötning från min familj och de har pushat mig och gjort att jag stått upp för mina rättigheter och tagit tag i saker, och de är nog de enda som sett hur mycket arbete jag har lagt ner. *Ingen annan har sett det.* Jag har även fått hjälp av underbara specialpedagoger som visat mig hur jag ska tänka och lärt mig att det inte är hela världen att jag har dyslexi, det går att lyckas ändå. Både min familj och specialpedagoger har varit ett stort stöd och en avgörande faktor till att jag lyckats så bra som jag gjort. Men hur ser det då ut i familjer som inte kan ge detta stöd och elever som inte kommit i kontakt med kunniga speciallärare?

Jag tror, med min erfarenhet, att det kan vara svårt för föräldrar, lärare och kompisar att förstå att det krävs stötning. Om inte vi dyslektiker får det är det lätt att hamna i den onda cirkeln av att inte kunna, att inte duga. Därför vore det kanske bättre om dyslexin syns på utsidan.

Nu har ni fått höra mina erfarenheter och några andras om våra upplevelser om dyslexi. Som jag beskriver det tror jag också många skulle göra, men inte alla. Dyslexi ser inte ut på samma sätt för alla utan vi dyslektiker har olika svårigheter och problem med olika saker. Jag har inte haft det jättejobbigt, mest med att jag hela tiden känt att jag ska förklara mig och att jag lagt ner så mycket mer tid än andra på skolarbete, men som jag sa innan, dyslexi har aldrig hindrat mig från att lyckas.

Avslutningsvis vill jag påstå att det nog hade varit enklare för oss dyslektiker om vårt handikapp hade syns på utsidan. Det skulle spara oss så många frågor och så många förklaringar. Vi skulle inte gång på gång behöva försvara oss.

Alla ska ha samma villkor att lyckas, oavsett dyslexi eller inte.

Vilken tur att jag hamnade framför tv:n den där kvällen och ”träffade” prinsen. Det är så mycket vi *inte ser* på utsidan. Vem skulle tro att vår snygga prins har dyslexi? Tack och lov så berättar han på ett lättsamt och förståligt sätt vad dyslexi är och har inneburit för honom. Jag tror det är oerhört viktigt att kändisar berättar om sitt handikapp och det *andra inte ser*. För mig har det varit en resa att lära mig om vad dyslexi är, formulerar det på papper, och det har fått mig att fundera vad dyslexin inneburit för mig. Det har varit både fina och jobbiga tankar.

Men jag får nog vara glad ändå. Prinsen och jag har dyslexin gemensamt och det innebär nog att jag har lite kungligt blod i mig. Dyslexi är ju ärftligt. Så nästa gång jag får någon dum kommentar ska jag tänka – prinsen och jag!

